

De Glind, waar jeugd én toekomst telt

**Een verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingskansen van het jeugdorp
De Glind**

Nicoline van der Windt
Gerard Kolkman
Gielijn Blom
i.s.m. Gerard Straver

WETENSCHAPSWINKEL WAGENINGEN **UR**

In opdracht van Regiegroep De Glind:
De Rudolphstichting
Stichting Bredervoort
Dorpsbelangenvereniging
Kerkelijke Gemeente
Donnerschool
Gemeente Barneveld

De Glind, waar jeugd én toekomst telt

**Een verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingskansen van het
jeugdorp De Glind**

Nicoline van der Windt
Gerard Kolkman
Gielijn Blom

i.s.m. Gerard Straver

**Alterra rapport 806
Wetenschapswinkel rapport 193**

**Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte
i.s.m. Wetenschapswinkel Wageningen UR**

Wageningen, 2003

REFERAAT

Windt, N.P. van der, G. Kolkman & G.E. Blom, 2003. *De Glind, waar jeugd én toekomst telt; Een verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingskansen van het jeugdorp De Glind*. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 806, Wetenschapswinkel-rapport 193. 48 blz.; 1 fig.; 5 tab.; 9 ref.

Het jeugdorp De Glind, gelegen nabij Barneveld, oriënteert zich op een 'nieuwe' toekomst. Dit is noodzakelijk geworden door veranderingen in de zorgsector. Daarnaast spelen in de groene omgeving van De Glind ontwikkelingen die een basis kunnen zijn voor nieuwe vormen van zorg in dit speciale dorp. In dit onderzoek zijn de kansen verkend en is een samenhangend ruimtelijk ontwikkelingsbeeld opgesteld. Er zijn voor de ontwikkeling van het dorp vier sferen geschetst, met ieder een eigen karakter en een specifieke mix van mogelijkheden op het gebied van wonen, werk, groene inrichting en zorg. Ook is aangegeven welke vormen van regie mogelijk zijn om dit beeld dichterbij te brengen.

Trefwoorden: zorg, zorglandbouw, stad-landrelaties, regie, dorpsontwikkeling, interactieve planvorming.

ISSN 1566-7197

Dit rapport kunt u bestellen door €17,- over te maken op banknummer 36 70 54 612 ten name van Alterra, Wageningen, onder vermelding van Alterra-rapport 806. Dit bedrag is inclusief BTW en verzendkosten.

© 2003 Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte,
Postbus 47, NL-6700 AA Wageningen.
Tel.: (0317) 474700; fax: (0317) 419000; e-mail: info@alterra.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Alterra.

Alterra aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Projectnummer 12407

[Alterra-rapport 806/HM/09-2003]

Inhoud

Voorwoord	7
Samenvatting	9
1 Inleiding	15
2 Zoekrichtingen voor De Glind	17
2.1 Het voortraject	17
2.2 Aandachtspunten	18
3 Verkenningen	21
3.1 Themaverkenning zorg en werk	21
3.2 Themaverkenning vrije tijd en leefbaarheid	24
3.3 Themaverkenning groene ruimte	25
3.4 Themaverkenning wonen	27
3.5 Ruimtelijke verkenning De Glind	28
3.6 Conclusies en uitgangspunten	30
4 Ruimtelijke ontwikkelingskansen voor De Glind	33
4.1 Dorpssfeer	34
4.2 Groen wonensfeer	35
4.3 Landgoedsfeer	36
4.4 Groene voorzieningen	37
5 Uitvoeringsagenda en regie	39
5.1 Uitvoeringsagenda	39
5.2 Regie	42
5.3 Stappen op korte termijn	45
Literatuur	47

Voorwoord

De Glind, wat een dorp!

De Glind heeft een rijke traditie in zorg voor jeugd in de knel. Een traditie die zich kenmerkt door een sterke samenhang van wonen, zorg en werk. Een traditie waarin van oudsher aandacht is voor *community care* en integratie van zorgvragers; voor opvang van gekwetste kinderen in gezinnen en in een gemeenschap.

Het verleden van De Glind kent de nodige hoogte- en diepte punten met ingrijpende fasen van overgang. Nu zit De Glind weer in zo'n overgang: de overgang van een woonwerkgemeenschap naar een dorp met een goed woon-, zorg- en werkklimaat. Een ingrijpend en spannend proces.

In de overgangsfase waarin De Glind zich nu bevindt, zullen posities en rollen van de partijen ten opzichte van elkaar gaan verschuiven. Dat geldt in ieder geval voor de direct betrokkenen: de bewoners, de zorgaanbieders, de vastgoedbeheerder en de gemeente. Deze verschuiving zal niet altijd gemakkelijk zijn en kan ook regelmatig spanningen oproepen. Wel heb ik vertrouwen in een goed verloop. Er is immers sprake van een gedeelde wens dat het dorp ook in de toekomst een goede plek is voor jeugd met problemen.

Een vraag die regelmatig naar boven komt is, wat er in De Glind nu mis gaat als het veranderingsproces niet gestuurd wordt. Schrikbeelden van verpaupering, verloedering, leegloop en leegstaande gebouwen zijn niet te verwachten. Sturing daarentegen zal extra kwaliteit voor wonen, zorg en werken in De Glind bevorderen.

Dit rapport van Alterra maakt heel duidelijk dat het sturen van de ontwikkelingen kan leiden tot aantrekkelijke perspectieven voor de bewoners, de cliënten en de zorgaanbieders. Het kan zowel leiden tot een versterking van de aanwezige kwaliteiten in het dorp als een verbreding van de diversiteit in wonen, zorg en werk. De ruimtelijke kansen die Alterra schetst moeten niet gezien worden als een

na te streven eindplaatje. Ze zijn veel meer een inspirerende richting voor verdere ontwikkeling.

Het rapport is dan ook geen eindpunt, het markeert slechts een stap in een proces dat onomkeerbaar is. Het onderzoek geeft een belangrijke impuls in de ontwikkeling van De Glind. De cruciale vragen die het rapport nu op tafel legt zijn:

- willen de partijen het proces actief steunen
- willen zij vanuit hun eigenheid verantwoordelijkheid nemen in het proces
- willen zij zich daartoe met elkaar verbinden.

Dat partijen willen investeren is al wel duidelijk. Vanuit de bewoners ligt er een krachtig signaal, gezien hun rol bij het zwembad en de sportvereniging. Ook is er voldoende particulier initiatief (zorgaanbieders, vastgoedeigenaar) en toont de provincie haar bereidheid tot investeren. Wat dat betreft is nu alleen nog het wachten op de gemeente en de reconstructiecommissie.

Of partijen ook structureel met elkaar gaan samenwerken ten behoeve van de ontwikkeling van De Glind zal de komende maanden blijken. Als ze dat aandurven wint het ontwikkelingsproces aan snelheid, kracht en kwaliteit. Dit komt niet alleen ieders belangen ten goede, maar zeker ook die van de jeugd die tijdelijk een veilige haven zoekt in De Glind.

Graag wil ik de Wetenschapswinkel Wageningen UR en Alterra bedanken. Zij maakten het onderzoek financieel mogelijk. Een speciaal woord van dank gaat uit naar Nicoline van der Windt, Gerard Kolkman en Gerard Straver. Zij vervulden niet alleen hun professionele “plicht” in het onderzoek, maar leverden ook een belangrijke bijdrage in coachende, toetsende en adviserende zin. Daarmee heeft het onderzoek nog voor het verschijnen van dit rapport al veel teweeggebracht.

Gerard de Jong
Lid regiegroep De Glind

Samenvatting

Waarom dit plan?

Het Jeugdorp De Glind, dat dichtbij Barneveld ligt, heeft zich in de afgelopen honderd jaar ontwikkeld tot een uniek dorp; uniek, omdat in het dorp de droom van dominee Rudolph werkelijkheid is geworden en het dorp heeft kunnen uitgroeien tot een bijzondere woonwerkgemeenschap. In De Glind worden van oudsher kinderen die om verschillende redenen niet meer thuis kunnen wonen opgevangen in gezinshuizen.

In de afgelopen jaren hebben in het dorp veel veranderingen plaatsgevonden door veranderingen in de zorg. Verwacht wordt dat dit de komende jaren nog door zal gaan. De Glind wil anticiperen op die veranderingen en is op zoek gegaan naar nieuwe manieren om haar unieke karakter -wellicht in een andere vorm- te behouden. Voorop staat dat De Glind ook in de toekomst voor de kinderen en jongeren die er worden opgevangen een omgeving wil bieden met de juiste randvoorwaarden om zichzelf te ontwikkelen.

Wat speelt er in De Glind?

Er zijn een aantal ontwikkelingen die invloed zullen of kunnen hebben op het dorp, op het terrein van de zorg én in de sfeer van de ruimtelijke ordening.

Stichting Bredervoort -de grootste zorgverlener in het dorp- zal als gevolg van provinciale regelgeving het aantal bedden in De Glind verder afbouwen (extramuralisering). Bijna ? van de 120 bedden zal verdwijnen naar elders en nog eens ? zal worden omgevormd tot andere typen (veelal ambulante) zorg in De Glind of elders. Er blijven in De Glind 45 bedden over voor residentiële jeugdhulpverlening.

Er zijn in het dorp recent al een aantal nieuwe 'zorgconcepten' ontwikkeld, zoals het kindersospice. Hiermee is een waardevolle nieuwe ontwikkeling aan het zorgdorp toegevoegd. De jarenlange ervaring van zorg voor kinderen die in De

Glind aanwezig is, biedt hiervoor kansen. Zorgvragers en zorgaanbieders van elders tonen interesse in de verdere ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten.

Het bijzondere karakter van het dorp houdt onder meer in dat er meer voorzieningen voor kinderen zijn dan in een gemiddeld dorp, zoals een zwembad en een kinderboerderij. Door het terugtrekken van Bredervoort is de toekomst van deze voorzieningen onzeker. De Glind is meer op een 'gewoon dorp' gaan lijken, maar er is wel sprake van een zekere 'vergrijzing'. Er zijn weinig gezinnen met jonge kinderen die juist van belang zijn voor een evenwichtige sociale structuur. De leefbaarheid verdient dan ook aandacht.

In de reconstructie Gelderse Vallei – Utrecht Oost worden de contouren geschetst van een grootschalige verandering in het ruimtegebruik in de omgeving van De Glind. Een groot deel van de agrarische bedrijven rondom het dorp zal verdwijnen. Er worden nieuwe mogelijkheden geboden onder meer op het terrein van verbreding, nieuwe landgoederen en nieuwe recreatieve voorzieningen. In de directe omgeving van De Glind wordt natuurontwikkeling nagestreefd in een robuuste verbindingzone.

Wat is het probleem?

In het onderzoek zijn een aantal themaverkenningen uitgevoerd om zoveel mogelijk activiteiten en plannen zichtbaar te maken. Dit betreft concrete initiatieven, ideeën over de toekomst, beleidsontwikkelingen, knelpunten, mogelijkheden voor financiering, enzovoorts. De verkenningen laten zien dat er in en rondom De Glind veel activiteit (mogelijk) is, maar dat de samenhang daartussen nog niet sterk aanwezig is. Terwijl het juist van belang is de samenhang te behouden: dat is de kracht van het dorp. Als er niet actief wordt ingegrepen in de toekomstontwikkeling van De Glind bestaat het gevaar dat het dorp wordt overgeleverd aan projectontwikkelaars en mensen met veel geld die de leegkomende grote panden opkopen en gebruiken volgens alleen hun eigen doelstellingen.

Hoe kunnen we dat probleem aanpakken?

De basis van een succesvolle toekomst van het dorp wordt gevormd door een sterke ruimtelijke en sociale samenhang van De Glind met de omgeving. Dit kan door nieuwe initiatieven van wonen, zorg, werk en landschap- en natuurontwikkeling in relatie met elkaar te ontwikkelen en daarbij in te spelen op de ruimtelijke condities. Nieuwe

initiatieven die nodig zijn om de leefbaarheid nu en in de toekomst op peil te houden krijgen een plaats die die samenhang ondersteunt.

De volgende uitgangspunten worden bij de planvorming voor De Glind gehanteerd:

- De Glind blijft een dorp waar kinderen 'tussen wal en schip' een veilige plek wordt geboden.
- Er wordt gestreefd naar uitbreiding van het aantal zorgbedden tot ca. 200 in verschillende vormen (gezinshuis, groepsaccommodatie, aanleunwoning, zorglandgoed, zorgboerderij, logeershuis) en voor verschillende doelgroepen (m.n. jeugd).
- Versterken van de sociale structuur in het dorp door groei van het aantal tijdelijke én vaste inwoners. Gestreefd wordt naar een evenwichtige groei van het aantal vaste bewoners t.o.v. het aantal zorgbedden. De doelgroepen zijn startende gezinnen, ouderparen, werknemers van zorginstellingen uit De Glind. Hiertoe worden nieuwe woonvormen ontwikkeld die de zorgfunctie ondersteunen.
- Beter benutten van de bestaande (groene) voorzieningen voor (nieuwe) zorg- en sociale functies. Door clustering van de groene voorzieningen tot een groen zorg- en werkcentrum worden deze herkenbaarder en zijn deze meer efficiënt voor verdere ontwikkeling van leerwerktrajecten en werkervaringsplaatsen.
- De sociale ontmoetingsfunctie van het dorpscentrum kan worden versterkt door de ontwikkeling van een duidelijkere centrumfunctie van de open ruimte en van De Voeg.

Hoe ziet het er dan uit?

Voor het versterken van de fysieke en de sociale samenhang in het dorp is het nodig dat de nieuwe ontwikkelingen zodanig gepositioneerd worden dat deze samenhang wordt ondersteund. Hiertoe is een ruimtelijk kader geschetst dat de huidige woon- en belevingssferen in het dorp zal versterken. Er zijn vier sferen onderscheiden:

- a. dorpsfeer
- b. groen wonensfeer
- c. landgoedsfeer
- d. groene voorzieningen.

Iedere sfeer wordt gekenmerkt door een typische verschijningsvorm qua functie, bebouwing en groene omgeving, waarbinnen nieuwe ontwikkelingen bewust een logische plek kan worden geboden (zie tabel).

Welke activiteiten zullen er plaatsvinden?

Er zijn meerdere activiteiten te onderscheiden die de gewenste toekomstontwikkeling van De Glind kunnen ondersteunen. In de uitvoeringsagenda zijn deze verwoord. De activiteiten variëren van het oprichten van een groen zorg&werkcentrum, het realiseren van collectieve woonprojecten en het versterken van de herkenbaarheid van de dorpskern tot het starten van leerwerktrajecten voor landschapsontwikkeling en -beheer en het organiseren van culturele dorpsactiviteiten. Voor deze activiteiten zijn mogelijke deelnemers aan de uitvoering benoemd en een mogelijke trekker.

De ontwikkeling van De Glind als modern jeugdorp zal een organisch verloop hebben: als projecten zich aandienen zullen ze beoordeeld worden en plek krijgen in het dorp. Het is niet waarschijnlijk dat zich grootschalige, ingrijpende veranderingen zullen voordoen. Net als de ontwikkeling in het (recente) verleden zullen de nieuwe ontwikkelingen geleidelijk vorm krijgen in het dorp.

Hoe gaan we dat realiseren?

Een pro-actieve houding van 'het dorp' biedt mogelijkheden sterker sturing of uitvoering te geven aan de eigen wensen en de snelheid waarmee ontwikkelingen worden gerealiseerd. Er zijn verschillende vormen mogelijk waarin in de Glind een vorm van regie kan worden gevoerd:

1. overleggroep
2. regiegroep
3. dorpsraad
4. dorpsraad met ambtelijke ondersteuning
5. ontwikkelingsbureau

Tabel met daarin kort samengevat de vier sferen. De meest typerende verschijningsvormen zijn genoemd.

Sfeer	Locatie	Beschrijving	Nieuwe functies	Aandachtspunt
Dorpsfeer	ten noord- westen van de Postweg	kleinschalig, dienstwoningen en rijtjeshuizen, kleine individuele tuinen	betaalbaar groen wonen, typerend voor De Glind. Wonen voor werknemers en betrokkenen nieuwe zorginitiatieven	herstel geleidelijke overgang naar buitengebied
Groen wonensfeer	langs de Postweg	grote panden met collectieve buitenruimten. Groen centrum.	woon-zorginitiatieven met collectief karakter, groene collectieve tuinen. Versterken centrumfunctie groene ruimte en De Voeg.	Hergebruik vrij- komende panden, nieuwbouw wanneer functie dat vereist
Landgoed- sfeer	westzijde kern	afwisseling van landbouwgronden en bossen	zorglandgoed in combinatie met robuuste verbindingszone	aanleg en beheer door leerwerk- trajecten
Groene voor- zieningen	ten zuid- oosten van kern	openbare en groene voor- zieningen als zwembad, cirkel- tuinen, manege, tuintherapie etc.	groen zorg&werkcentrum, basis voor leerwerk- trajecten en werk- ervaringsplaatsen	aansluiting bij recreatieve netwerken

Om de toekomstige ontwikkeling van De Glind actief invulling te geven zijn een dorpsraad (met ambtelijke ondersteuning) of een ontwikkelingsbureau de meest geschikte vormen. De dorpsraad met ambtelijke ondersteuning vraagt naast actieve inzet van organisaties ook actieve inzet van bewoners om nieuwe ontwikkelingen van de grond te krijgen. Dat is een rol die niet vanzelfsprekend is voor dorpsbewoners.

Het opzetten van een ontwikkelingsbureau is de meest vergaande vorm, waarbij vooral de organisaties uit De Glind een actieve rol spelen en de bewoners minder.

Om de communicatie binnen het dorp en als dorp met de gemeente te organiseren kunnen de overleggroep en de regiegroep worden gebruikt.

Wat doen op korte termijn?

Op korte termijn zal in De Glind onder de potentiële belanghebbenden de animo om een samenwerkingsovereenkomst voor een ontwikkelingsbureau te sluiten, moeten worden verkend. Dan zal er ook duidelijkheid moeten zijn over de financiering van de eerste 2 jaar. Als de samenwerkingsovereenkomst er is, kan het ontwikkelingsbureau worden opgezet. Het verdient aanbeveling te starten met 1 project dat snel tot uitvoering komt. Daarmee kan De Glind laten zien dat er

werkelijk iets gebeurt, waardoor anderen (potentiële doelgroepen en financiers) enthousiast worden en actief willen meewerken.

Wanneer het niet zou lukken een ontwikkelingsbureau in de hierboven geschetste vorm op te richten, dan verdient het aanbeveling om de dorpsraad met ambtelijke ondersteuning op te zetten.

Op zeer korte termijn verdient het aanbeveling de regiegroep te laten voortbestaan, totdat nieuwe structuren blijken deze vorm van overleg overbodig te maken. Het uitwisselen van informatie is de voornaamste taak van deze groep.

1 Inleiding

Het project 'De Glind, waar jeugd én toekomst telt' bouwt voort op twee onderzoeken die in 2002 in De Glind zijn uitgevoerd en op de besluitvorming die op basis daarvan heeft plaatsgevonden. In de twee studies en de bestuurlijke workshop, waar in de volgende paragraaf uitvoeriger op wordt ingegaan, zijn verschillende toekomstscenario's neergelegd. In dit onderzoek zijn via aanvullende verkenningen recente en mogelijke ontwikkelingen verder ingevuld en is een ruimtelijke weerslag gemaakt. Er is een uitvoeringsagenda opgesteld met project-ideeën en acties die in de komende jaren in De Glind kunnen worden ontwikkeld en uitgevoerd. De ideeën richten zich niet alleen op nieuwe ontwikkelingen, maar ook op herinrichting of anders organiseren van het bestaande. Het rapport sluit af met een advies over de manier waarop de uitvoering ter hand genomen kan worden.

In dit onderzoek is dankbaar gebruik gemaakt van de kennis die bij de mensen in De Glind zelf aanwezig is. Er zijn een viertal themaverkenningen uitgevoerd waarbij belanghebbenden nauw zijn betrokken via een aantal werkgroepen.

Een begeleidingsgroep heeft regelmatig inhoudelijke reacties op het project gegeven en mede vorm gegeven aan de inhoud. Deze begeleidingsgroep bestond uit de leden van de zogenaamde Regiegroep De Glind (vertegenwoordigers van Stichting Bredervoort, Donnerschool, De Rudolphstichting, Kerkelijke gemeente, Gemeente Barneveld en de Dorpsbelangenvereniging) en de Reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-oost alsmede Wetenschapswinkel Wageningen UR. Voor het ruimtelijk beeld heeft Jaap van den Bout van Palmboom & van den Bout Stedenbouwkundigen BV specifieke stedenbouwkundige expertise ingebracht.

In een bestuurlijke toets (15 mei 2003) hebben bestuurders van organisaties binnen en buiten De Glind kunnen reageren op de richting die met dit project is ingeslagen. Eén van de belangrijkste conclusies uit die bijeenkomst is dat ook de bestuurders de nieuwe ontwikkelingen in De Glind als noodzakelijk zien, en dat er op korte termijn met concrete uitvoering van projecten moet worden gestart.

Dit rapport is weer een stap verder in de ontwikkeling van De Glind naar een modern dorp, waar zorg voor de jeugd een speciale plek inneemt. De tijd is nu aangebroken om aan de slag te gaan en de ideeën daadwerkelijk een plek te geven.

2 Zoekrichtingen voor De Glind

2.1 Het voortraject

Dit project bouwt voort op twee onderzoeken die in 2002 zijn uitgevoerd, en die het proces om na te denken over de toekomstontwikkeling van de Glind hebben versneld.

In 2002 is een visiedocument geschreven, waaraan bewoners en belanghebbende organisaties een bijdrage hebben geleverd. Het onderzoek, uitgevoerd onder begeleiding van Atrivé (Muijlwijk, 2002), geeft de visie weer van bewoners en belanghebbenden op De Glind in de nabije toekomst (zie kader).

Op initiatief van de Rudolphstichting en de Stichting Bredervoort is daarnaast het onderzoek 'De Glind in de toekomst!' uitgevoerd met ondersteuning van de Wetenschapswinkel van Wageningen-UR (Nijland, 2002). In dit onderzoek zijn een aantal toekomstscenario's voor De Glind geschetst, die met verschillende belanghebbenden in een aantal bijeenkomsten zijn besproken. De scenario's hebben inzichtelijk gemaakt hoe de bewoners en belanghebbenden de toekomst voor hun dorp graag zouden zien, vooral m.b.t. de leefbaarheid (zie kader p. 18).

Naar aanleiding van deze twee onderzoeken is een bijeenkomst georganiseerd door de Gemeente Barneveld. Tijdens deze bijeenkomst (9 oktober 2002), op initiatief van de leden van de werkgroep Staten Interactief van de provincie Gelderland, is van gedachten gewisseld over de toekomstige ontwikkeling van De Glind. In de bijeenkomst, waar onder anderen raadsleden en wethouders van de Gemeente Barneveld en Statenleden aanwezig waren, heeft de gemeente aangegeven dat ze lange tijd de situatie in De Glind heeft onderschat. Naar aanleiding van de bijeenkomst is voorgesteld een gemeentelijke commissie op te richten die zich actief met de ontwikkelingen in De Glind gaat bezig houden (Barneveldse Krant, 18 oktober 2002).

Samenvatting van het rapport 'Visie op De Glind'

Visie op De Glind: 2002-2005

In het rapport van Atrivé (drs. W.H. Muijlwijk, 2002) wordt de huidige situatie van de leefbaarheid in De Glind geschetst, zowel op basis van cijfers als naar de beleving van inwoners en betrokkenen. Er worden een aantal ontwikkelingen gesignaleerd die het karakter van het jeugdorp zullen doen veranderen. Genoemd worden onder meer: een zekere mate van vergrijzing, de toename van het aantal mensen dat niet aan de zorg in het dorp verbonden is, de algemene trend van individualisering en het wegvallen van het draagvlak onder de voorzieningen.

In de toekomst zal zorg voor jeugd in brede zin de primaire activiteit van de kern van De Glind blijven, waarbij nieuwe activiteiten daaraan ondersteunend zijn. Nieuwe bedrijvigheid zal kleinschalig en milieuvriendelijk zijn. Behoud van het dorpse karakter is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Een toenemend aantal inwoners, zo staat in de visie, zal geen arbeidsbinding meer hebben met De Glind maar wel actief zijn binnen de dorpsamenleving. Het aantal vaste bewoners zal stijgen door een toename van tweeverdieners, gezinnen met kinderen en ouderen. De groep tijdelijke bewoners is stabiel in aantal maar divers in samenstelling.

De Glind zal meer een gewoon dorp worden met speciale aandacht voor de ontwikkeling van jeugdigen; in welke vorm dan ook. De relatie met de gemeente is net als in de andere kernen van de gemeente Barneveld, waarbij wel aandacht is voor het specifieke jeugdzorgkarakter van De Glind. Samenwerking en afstemming tussen de verschillende groepen inwoners, organisaties en bedrijven nemen een belangrijke plaats in.

Het rapport sluit af met een aantal veranderthema's die De Glind actief ter hand zou moeten nemen om de visie te kunnen realiseren.

De Glind in de Toekomst

In het project van Wageningen UR 'De Glind in de Toekomst' (Klaske Nijland, 2002) zijn vier scenario's uitgewerkt om tot verantwoorde keuzes voor de toekomst van De Glind te komen. De uitgangspunten voor de scenario's worden gevormd door twee invalshoeken: de veranderingen in de jeugdzorg en het ruimtelijke schaalniveau. De vier scenario's zijn als volgt te typeren:

1: Stille kracht

De Glind heeft een specifieke positie in Nederland en de zorgsector als woonwerk-gemeenschap met een sociale, kindvriendelijke houding en de actieve inzet van alle bewoners bij de zorg in de gemeenschap. De Glind is vrij intern gericht, voortbouwend op de kracht die in het integrale, 24-uurs zorgsysteem schuilt.

2: Verbonden met de groene omgeving

De vernieuwing van de zorgorganisaties in de Glind sluit aan bij de vernieuwingen die zich in de groene omgeving van De Glind afspelen. Kansen voor verbreding worden gezocht in combinaties met landbouw, zorg, toerisme en natuurbeheer.

3: Onderdeel van het rode netwerk

De zorg in De Glind is afhankelijk van de vraag vanuit het stedelijk netwerk. In De Glind staat de ambulante dagbehandeling ten dienste van de (veranderende) vraag uit het stedelijk netwerk.

4: Rustpunt in het netwerk

De Glind krijgt een nieuwe functie in het stedelijk netwerk, uitgaande van de kwaliteit voor wonen en recreëren. De zorg keer niet terug in De Glind.

In een tweetal bijeenkomsten zijn de vier scenario's besproken. In de bijeenkomst met bewoners kwam naar voren dat men scenario 1 zag als een mooie droom, die nu voorbij is. De huidige veranderingen worden herkend in de scenario's 2 en 3. Scenario 4 was niet aanbevelenswaardig, omdat de identiteit van het dorp totaal verloren zou gaan. Als belangrijke conclusie kwam naar voren dat de bewoners vooral zorgen hebben over het behoud van de sociale samenhang. Het behoud van de basisschool speelt hierbij een belangrijke rol.

In de bijeenkomst met vertegenwoordigers van een aantal organisaties uit De Glind kwam naar voren dat men de scenario's 1 en 4 niet wenselijk achtte. De realisatie van scenario 2 en 3 vraagt een pro-actieve houding aan te nemen richting gemeente en provincie.

2.2 Aandachtspunten

De bewoners en belanghebbenden hebben met behulp van de scenariostudie van Nijland en de visie van Atrivé de contouren geschetst voor de toekomstige ontwikkeling van De Glind. Uit de verschillende studies en bijeenkomsten komt naar voren dat er veel staat te gebeuren in De Glind. Het is zeker dat Bredervoort zich gedeeltelijk uit het dorp zal terugtrekken wat betreft de intramurale zorg. Het is echter onduidelijk in welk tempo dat zal plaatsvinden en welke nieuwe vormen van zorg daarvoor in de plaats zullen komen. Als er niet bewust en actief wordt ingegrepen in de ontwikkeling van De Glind, bestaat het gevaar dat de in het dorp vrijkomende woningen door 'de hoogste bieder' zullen worden gekocht. Het specifieke zorgkarakter, dat de basis vormt voor de sociale samenhang in het dorp, zal daarmee verdwijnen.

Uit de studie van Atrivé komt als belangrijk aandachtspunt de sociale samenhang in het dorp naar voren. Dit is iets waaraan men ook voor de toekomst veel waarde hecht. Uit de scenariostudie van Nijland blijkt dat men als jeugdzorgdorp verder wil, waarbij echter meer aansluiting gezocht moet worden bij de stedelijke vraag op het gebied van zorg, wonen en recreatie en bij de ontwikkelingen in de groene ruimte zoals natuurontwikkeling. Uit het voorafgaande traject is duidelijk geworden dat er een groot draagvlak is onder zowel bewoners als belanghebbenden om van De Glind weer een levendig jeugdzorgdorp te maken.

Voor de toekomst van het dorp is een aantal wensen naar voren gekomen die een duidelijke positie innemen ten opzichte van een aantal trends die nu zichtbaar zijn in De Glind en in de samenleving als geheel. Voor de verdere planvorming en ontwikkeling van De Glind zijn dat aandachtspunten. Om de algemene trends om te buigen in de door De Glind gewenste richting zal een actieve aanpak nodig zijn. In het kader op p. 19 zijn een aantal van die aandachtspunten genoemd.

In dit onderzoek spelen de aandachtspunten in zoverre een rol dat in de ruimtelijke schets is gezocht naar een vorm waarin de gewenste ontwikkelingen een logische fysieke plek krijgen. In de verkenningen is getracht te achterhalen in hoeverre er al concrete ontwikkelingen zijn die de gewenste richting opgaan. In het onderdeel over de uitvoeringsagenda en regie komt naar voren op welke manier actief sturing kan worden gegeven aan deze aandachtspunten.

In dit onderzoek 'De Glind, waar jeugd én toekomst' telt wordt bij verschillende actoren nagegaan, zowel in het dorp als daarbuiten, welke nieuwe ontwikkelingen zich aan (kunnen) dienen die in de toekomst van De Glind een rol kunnen spelen. Daarbij wordt naar de samenhangen, zowel in fysieke als in sociale zin, gezocht en wordt een ruimtelijke vertaalslag gemaakt. Dat is geen blauwdruk, maar eerder een kansenkaart die aangeeft waar bepaalde ontwikkelingen, als ze zich voordoen, het beste een plek kunnen krijgen. Het koppelen van ontwikkelingen, die gedeelde of gemeenschappelijke doelen hebben en waarbij verschillende personen of organisaties zijn betrokken, biedt een fundament voor de sterkere samenhang in sociaal opzicht. Het denken vanuit kansen en niet vanuit beperkingen speelt hierbij een belangrijke rol. Er is gekeken waar bepaalde voorwaarden aanwezig zijn voor nieuwe ontwikkelingen en naar wat het dorp, zowel fysiek als sociaal te bieden heeft. Door voorwaarden scheppend aan de slag te gaan en door vanuit de kansen te redeneren kan plaats geboden worden aan nieuwe doelgroepen.

Een aantal aandachtspunten voor de toekomst van De Glind

Binding <> footloose

De Glind ziet graag een uitbreiding van (aan zorg gerelateerde) kleinschalige bedrijvigheid die bijdraagt aan de sociale structuur die het dorp zo kenmerkt. De trend is echter dat bedrijven steeds minder gebonden zijn aan een plek en min of meer 'footloose' kunnen werken.

Meer bedrijvigheid <> zorgkantorenbedrijfsterrein

Meer (kleinschalige) bedrijvigheid geeft meer levendigheid in het dorp, maar 's avonds en in het weekend geldt dat over het algemeen niet, als de betrokkenen elders wonen.

Behandelomgeving <> leefomgeving

De Glind heeft zich tot een unieke samenleving ontwikkeld, waar kinderen een veilige omgeving wordt geboden om zich te ontwikkelen. De binding met deze unieke plek neemt echter in de behandeling een steeds minder prominente plaats in.

Vraaggestuurd <> behoud identiteit

Nieuwe activiteiten in het dorp worden in de eerste plaats door de markt bepaald. De Glind zou graag die activiteiten binnenhalen waardoor de specifieke identiteit behouden kan blijven.

Meer vaste bewoners <> binding

Veel van de inwoners van De Glind hebben een arbeidsrelatie met de zorginstelling (gehad) en dragen daarmee bij aan de samenhang in het dorp. Nieuwe bewoners –zonder die arbeidsrelatie- zullen die binding minder hebben en daarmee zal het dorp steeds meer een normaal dorp worden.

Voorzieningen zijn voorwaarde <> verantwoordelijkheid nemen

De Glind heeft relatief veel voorzieningen die zowel door bewoners als organisaties zeer worden gewaardeerd. Nu Bredervoort zich terug trekt is het de vraag wie de verantwoordelijkheid voor deze voorzieningen op zich wil nemen.

Zelfstandigheid <> betaalbaarheid

De Glind is lange tijd een private instelling geweest die weinig relatie had met de gemeente. Nu is ze de negende kern van Barneveld geworden en wil op dezelfde manier behandeld worden als de andere acht kernen van die gemeente, of toch niet....?

3 Verkenningen

In het onderzoek zijn een aantal themaverkenningen uitgevoerd om zo veel mogelijk losse 'bouwstenen' te identificeren. Die bouwstenen omvatten concrete initiatieven, ideeën, beleidsontwikkelingen, knelpunten, mogelijkheden voor financiering enzovoorts. In het onderstaande worden de verschillende bouwstenen gepresenteerd, om daarmee in de hoofdstukken daarna te gaan bouwen.

De vier verkenningen omvatten de thema's 'zorg en werk' en 'vrije tijd en leefbaarheid' als de twee nauw samenhangende sociale aspecten van werk en ontspanning in De Glind. De andere twee verkenningen zijn 'groene ruimte' en 'wonen' als de twee samenhangende fysieke aspecten van het dorp in zijn omgeving.

3.1 Themaverkenning zorg en werk

Dat De Glind onderdeel is geworden van het stedelijk netwerk en niet meer een zorgdorp op zichzelf is, is ook te zien aan de ontwikkelingen die zich aftekenen rondom zorg en werk. Waren vroeger de kinderen onder dak bij de boeren die hen meteen een praktijkopleiding op het eigen bedrijf gaven, tegenwoordig komen er kinderen en jongeren uit de omliggende steden om in De Glind leerwerktrajecten te volgen. Op de kinderboerderij en in de tuindienst zijn plaatsen voor dagbesteding en voor leerwerktrajecten voor verschillende doelgroepen die lang niet allemaal meer een directe binding hebben met Bredervoort. Nu Bredervoort een terugtrekkende beweging maakt uit het dorp is men zich aan het bezinnen op de positie van deze activiteiten.

De laatste tijd zien we in het dorp en de nabije omgeving kleinschalig particulier initiatief ontstaan dat zich richt op werk en zorg, zoals op de Elferinkhoeve en bij Très Jolie. Deze initiatiefnemers voelen zich aangesproken door de speciale sfeer in De Glind en willen daarvan gebruik maken voor de ontwikkeling van hun eigen zorg-werkbedrijf. De doelgroepen waarop men zich wil richten, zijn nog niet in alle gevallen vastgesteld en men zoekt afstemming met verschillende zorgaanbieders binnen en buiten De Glind.

De Donnerschool heeft door de ligging in de groene omgeving van De Glind een extra aantrekkingskracht op kinderen 'van buiten'. De school maakt in het onderwijs zoveel mogelijk gebruik van de groene voorzieningen als de kinderboerderij, de tuincirkels, het speeleiland en de tuindienst. Met het loskoppelen van de Donnerschool van Bredervoort moet ook de Donnerschool zich bezinnen op het gebruik van de groene voorzieningen.

Vanuit andere zorgverleners zijn er vragen in de richting van De Glind gesteld om te komen tot een uitbreiding van het aanbod van leerwerktrajecten en dagbesteding. De aantrekkelijkheid van de groene omgeving speelt daarbij een belangrijke rol.

De actoren die in De Glind een rol (willen) spelen, zijn in onderstaand schema weergegeven. Daarbij is vermeld om welke (mogelijke) activiteit het gaat en welke aandachtspunten daarbij aan de orde zijn.

Voor de ontwikkeling van nieuwe zorgconcepten in De Glind verdienen de volgende aspecten aandacht:

- a nieuwe doelgroepen
- b samenwerking en afstemming zorgaanbieders en –vragers
- c inzet groene omgeving in relatie tot leerwerktrajecten
- d ondernemerschap

ad. a Welke (nieuwe) doelgroepen dienen zich aan?

In De Glind is al niet meer sprake van alleen jeugdhulpverlening, zoals te zien is in de tuindienst waar met ex-verslaafden wordt gewerkt. Uit de verkenning komt naar voren dat verschillende actoren belangstelling tonen voor een plek in het dorp om zich te richten op zorg aan bijvoorbeeld mensen met burn-out en aan licht verstandelijk gehandicapten.

ad. b Samenwerking en afstemming tussen de zorgaanbieders en –vragers?

Op dit moment is in De Glind sprake van meerdere aanbieders van zorg en in de toekomst zullen dit er naar verwachting nog meer worden. Daarnaast zijn er verschillende organisaties die zorgvrager kunnen worden genoemd en die in De Glind zouden willen aansluiten bij het aanbod. Afstemming tussen vragende en aanbiedende

partijen is wenselijk. Voor samenwerking en afstemming tussen de verschillende aanbieders is in de werkgroep Zorg en werk een eerste aanzet gedaan. In de werkgroep heeft tussen de actoren een uitwisseling plaatsgevonden over wat er zoal speelt. Dit is een eerste stap naar een betere afstemming en het beter benutten van elkaars voorzieningen en kwaliteiten.

Actoren, vraag en aanbod en aandachtspunten verkenning zorg en werk

Actor	Vraag & aanbod	Aandachtspunt
Bredervoort Tuindienst	Biedt begeleiding en werkervaringsplaatsen aan ex-verslaafden en kinderen/ jeugd	Samenwerking met Pactum en De Grift
Bredervoort Kinderboerderij	Biedt begeleiding, leerwerktrajecten en dagbesteding aan kinderen/jeugd en verstandelijk gehandicapten	Samenwerking met Pactum, Donnerschool, Bredervoort, scholen van buiten De Glind
Donnerschool	1) Behoefte aan leerwerktrajecten voor 'uitvallers' (kinderen die op school tijdelijk niet zijn te handhaven) en voor zogenaamde "cluster 4-jeugd". 2) Betere benutting groene omgeving (tuincirkels, kinderboerderij)	School kan vanuit financieel oogpunt alleen werken met zgn. cluster-4 jeugd (jeugdhulpverlening)
De Grift	Behoud werkervaringsplaatsen voor ex-verslaafden	Arbeid wordt 'om niet' aangeboden
Pactum	Behoefte aan leerwerktrajecten voor verschillende groepen kinderen (wel en niet jeugdhulpverlening)	Pactum stelt eisen t.a.v. aanwezigheid andere doelgroepen
De Rozelaar	Zoekt leerwerkplaatsen voor verstandelijk gehandicapten	Zoekt uitbreiding
Très Jolie	Biedt therapie/ dagbesteding aan voor mensen met burn-out	Is in ontwikkeling
Elferinkhoeve	Biedt werkervaringsplaats/ dagbesteding aan voor kinderen/ jeugd	Is in ontwikkeling
Bondgenoot	Biedt werkervaringsplaatsen aan jongeren uit De Glind	Opzetten volgende "bouwproject"
's Heerenloo	Zoekt dagbesteding in aansluiting op te ontwikkelen woonvoorziening	Ontwikkeling na realisatie woonvorm
De Wijde Mantel	Zoekt dagbesteding in aansluiting op te ontwikkelen woonvoorziening	Ontwikkeling na realisatie woonvorm

ad. c Welk werkaanbod uit De Glind en omgeving kan worden ingezet om de leerwerktrajecten te versterken (werken op locatie, stad, natuur/ bosbeheer, particulieren/ bedrijven elders)? Welke elementen uit de omgeving een rol kunnen spelen in de verdere ontwikkeling van leerwerktrajecten zal onder meer uit de verkenning groene ruimte naar voren komen. De vraag naar leerwerktrajecten is groeiende.

ad. d Behoeft aan ondernemerschap

Nu Bredervoort zich terugtrekt uit De Glind liggen er extra mogelijkheden voor anderen om nieuwe initiatieven te ontplooiën. Ontwikkeling van nieuwe werkgelegenheid is belangrijk nu Bredervoort zich terug trekt. Vanuit de zorg is er behoefte aan ontwikkeling van leerwerktrajecten en werkervaringsplaatsen in bedrijven die economisch duurzaam (rendabel) zijn, zodat men niet te afhankelijk wordt van de budgetten in de zorg. Ook voor De Glind als dorp is het gewenst dat er een meer divers werkaanbod is, niet alleen gericht op zorg en met een bredere economische basis.

3.2 Themaverkenning vrije tijd en leefbaarheid

Voorzieningen

De terugtrekkende beweging die Bredervoort maakt uit De Glind heeft veel consequenties voor de financiering van de voorzieningen. Bredervoort kan niet langer alleen betalen voor voorzieningen die zij ervaart als noodzakelijk voor het verlenen van jeugdzorg. Voorzieningen als het zwembad, De Voeg, de kinderboerderij, de voetbalvelden, enzovoorts zullen op een andere manier gefinancierd moeten worden, als men ze tenminste voor De Glind wil behouden.

De Glind (destijds nog de Rudolphstichting) was verantwoordelijk voor alle voorzieningen. Maar ook dit is geen vanzelfsprekendheid meer nu De Glind de negende kern van Barneveld is geworden en het als een 'normaal' dorp wil worden behandeld.

In de werkgroep "Vrije tijd en leefbaarheid" zijn alle voorzieningen in De Glind op een rij gezet en is in beeld gebracht wie de belanghebbenden zijn. Daarnaast is onderzocht hoe de gemeente Barneveld in de andere kernen bijdraagt aan de instandhouding van

de voorzieningen. Uit dit overzicht kwam naar voren dat de gemeente in alle kernen op één of andere wijze bijdraagt aan het beheer en onderhoud van de voorzieningen, maar dat dit in De Glind nauwelijks gebeurt. Dit overzicht was voor De Glind aanleiding om een beroep op de gemeente te doen om in de komende jaren geld te reserveren voor het beheer en onderhoud van een aantal voorzieningen.

Leefbaarheid

De ontvlechting van Bredervoort, het feit dat werknemers niet meer in De Glind hoeven wonen, de komst van nieuwe bewoners, de andere positie van de Rudolphstichting, enzovoorts leiden ertoe dat De Glind steeds meer een gewoon dorp wordt. Net als elders is het dan ook niet verwonderlijk dat in De Glind de sociale samenhang, die altijd samenhang met de zorggemeenschap, minder sterk wordt. Vroeger waren werk en vrije tijd veel sterker aan elkaar gerelateerd. De kracht van De Glind zit hem echter in die sterke sociale samenhang en men wil die dus graag behouden. Er zal gezocht moeten worden naar andere 'bindmiddelen'.

Een actieve groep inwoners heeft de krachten gebundeld om het culturele leven in het dorp nieuw leven in te blazen. Er is onder meer een initiatief ontstaan om in het dorp een kunstroute of –manifestatie op te zetten.

Voor de verdere planvorming spelen dus de volgende aandachtspunten:

- a. gebruik en financiering voorzieningen
- b. de sociale samenhang

3.3 Themaverkenning groene ruimte

In de Reconstructie Gelderse Vallei – Utrecht Oost is een toekomstbeeld geschetst van de groene omgeving van De Glind. Net als in de rest van de Gelderse Vallei zal rondom het dorp een groot aantal landbouwbedrijven, vooral kleinere, worden beëindigd, omdat ze het financieel niet meer redden. Naar verwachting zal tot 2015 ongeveer 60-80 procent van de kleinere landbouwbedrijven stoppen. Ten westen van De Glind ligt het gebied waar extensivering wordt nagestreefd. In dit gebied, waar het landgoed De Boom deel van uitmaakt, staat natuurontwikkeling voorop, samen met

ontwikkeling van recreatie. In deze zone zullen ontwikkelingen als biologische landbouw, nieuwe landgoederen, functieveranderingen van landbouw naar wonen onder voorwaarden gestimuleerd worden. Ook ontwikkeling van nieuwe recreatieve voorzieningen (dag- en verblijfsrecreatie) is in deze zone mogelijk om stoppende agrarische ondernemers een nieuw perspectief te bieden (Voorontwerp Reconstructieplan Gelderse Vallei/ Utrecht –Oost). Langs De Glind is een robuuste verbindingzone gepland, om op die manier de ecologische samenhang tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug te versterken.

Om de verplaatsing van landbouwbedrijven en ontwikkeling van natuur te financieren zijn er verschillende regelingen (ook buiten de reconstructie) ontwikkeld, zoals de ruimte-voor-ruimte regeling en een regeling voor nieuwe landgoederen. De ontwikkeling van een zorglandgoed in De Glind kan daarop inspelen.

Veel agrariërs overwegen nevenactiviteiten op hun bedrijf te starten om op die manier voldoende inkomen te vergaren. De laatste jaren zien we dat bijvoorbeeld het aantal bedrijven dat zorglandbouw aanbiedt toeneemt. Onderzoek (Reinoud Adviesgroep, 2002) geeft aan dat in de komende jaren de behoefte aan dergelijke voorzieningen zal toenemen. Voor De Glind liggen er mogelijkheden om jeugdzorg en zorglandbouw met elkaar te koppelen bijvoorbeeld in de vorm van leerwerktrajecten, werkervaringsplaatsen of voor therapie.

Actoren, vraag en aanbod en aandachtspunten verkenning groene ruimte

Actoren	Vraag en aanbod	Aandachtspunten
Reconstructie-commissie	Realiseren ecologische verbindingzone	Kan bij de uitvoering een rol spelen in werkervaringsplaatsen/ leerwerktrajecten
Reconstructie-commissie	Natuur- en landschapontwikkeling	Koppeling met wonen: ontwikkeling nieuwe zorglandgoederen
Agrariërs	Ontwikkeling nevenactiviteiten zoals zorg en recreatie	
(Jeugd)zorg	Gevraagd: werkervaringsplaatsen en dagbesteding	

Voor de planvorming verdienen in het bijzonder de volgende punten aandacht:

- a. samenhang creëren tussen de groene en zorgfuncties
- b. benutten van de groene omgeving voor verbeteren van woon- en werkklimaat in De Glind.

3.4 Themaverkenning wonen

Het wonen in De Glind kent van oudsher een aantal verschillende vormen, wanneer we dit functioneel bekijken. Een groot deel van de mensen dat in het dorp woont, woont daar permanent. Sommigen hebben een arbeidsrelatie met de zorgverlening, anderen hebben die relatie niet meer of nooit gehad. Met de ontvlechting van Bredervoort en De Rudolphstichting zijn er veranderingen ten aanzien van het wonen opgetreden waardoor het dorp in zijn geheel een minder directe binding met de zorg heeft gekregen.

Een grote groep bewoners bestaat uit de kinderen en hun gezinshuisouders die voor kortere of langere tijd in het dorp wonen. De kern van de zorg in De Glind vormt immers het wonen in gezinshuizen. Als gevolg van de extramuralisering zijn nu er minder kinderen in dorp. Er zijn ook steeds minder kinderen van de gezinshuisouders zelf, zodat sprake is van een zekere vorm van vergrijzing.

Veel bewoners geven aan dat ze de levendigheid missen die vroeger zo kenmerkend was. Bovendien is een verjonging van de bevolking gewenst om De Glind meer als een gewoon dorp te laten ontwikkelen. Nieuwe bewoners bieden bovendien een groter draagvlak voor de voorzieningen. Door het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid in De Glind kunnen er nieuwe bewoners naar het dorp komen. De ligging van in de groene omgeving, relatief dichtbij omvangrijke stedelijke gebieden maakt De Glind aantrekkelijk als woonomgeving, ook voor mensen van elders.

Een nieuwe ontwikkeling is dat De Glind aantrekkelijk wordt gevonden door groepen mensen die zoeken naar alternatieve, aan zorg gerelateerde woonvormen. Bijvoorbeeld ouders die een beschermde woonvorm voor hun gehandicapte kinderen willen opzetten, of ouderen die in een gemeenschappelijke woonvorm willen leven. Ook andere zorginstellingen zoeken naar nieuwe vormen van opvang.

De vraag naar nieuwe woonvormen hoeft overigens niet altijd samen te gaan met nieuwbouw. Ook hergebruik van de gezinshuizen en kantoren die leeg komen is mogelijk.

Actoren, vraag en aanbod en aandachtspunten verkenning wonen

Actoren	Vraag en aanbod	Aandachtspunten
Potentiële inwoners	Zoeken een aantrekkelijke groene woonomgeving	
Speciale groepen zorgvragers	Zoeken ruimte/ rust en ondersteunende gemeenschap om eigen woonzorgprojecten te realiseren	
De Wijde Mantel	Zoekt locatie voor beschermd wonen project voor gezinnen met een meervoudig gehandicapt kind	wil "sociaal" investeren
Zorginstellingen	Zoeken specifieke zorgomgeving voor (tijdelijke) woonprojecten	
's Heerenloo	Zoekt locatie voor gezinshuizen, voor woonzorgappartementen voor jong volwassenen en diverse vormen van dagbesteding	's Heerenloo moet activiteiten spreiden, wil actief betrokken worden bij dorpsgemeenschap
Gezinshuisouders	Aanbod van expertise voor opvang van kinderen in gezinnen	provinciegrenzen
Grote pleeggezinnen	Aanbod van grote huizen en ondersteunende sociale structuur	

Dorps wonen

Voor de planvorming gaat het er dus om:

- de vraag naar nieuwe woonvormen een plek te geven (dit kan ook hergebruik zijn)
- de groene omgeving te benutten voor het maken van een aantrekkelijke woonomgeving

3.5 Ruimtelijke verkenning De Glind

In het rapport van Nijland (2002) wordt uitvoerig ingegaan op de Glind in de regio en de historische ontwikkeling. In dit rapport beperken we ons tot de ruimtelijke opbouw van het dorp en de directe omgeving.

In het dorp De Glind zijn grofweg drie verschillende vormen bewoning te onderscheiden rondom het open groene midden:

- Ten noorden van de Postweg ligt het gedeelte van De Glind dat het best getypeerd kan worden als dorps: de voormalige dienstwoningen en modernere rijtjeswoningen met tuinen, stoepen en parkeren op de straat. De maat en schaal van de woningen en bijbehorende kavels is kleiner dan elders in De Glind. De meest recente dorpsuitbreiding aan de noordzijde van het dorp heeft een abrupte overgang gecreëerd met het open landbouwgebied. Elders in het dorp zijn de overgangen geleidelijker.
- Ten zuiden van de Postweg liggen grotere woningen op ruime groene kavels. Auto's worden op het eigen erf geparkeerd. Deze woningen zijn veelal extra groot vanwege een extra verdieping of kamer om kinderen op te vangen. Deze woningen geven een mooie groene sfeer aan het dorp. Ook de karakteristieke grote jaren '20 en '30 woningen maken deel uit van deze vorm van wonen.
- Buiten de directe woonkern van De Glind zien we veel agrarische hoeves. Het zijn grote huiskavels, regelmatig verspreid, met tussenliggend agrarische gronden. Weliswaar liggen deze hoeves buiten het dorp, maar zij maken evengoed deel uit van de dorpsstructuur.

Naast deze drie woonvormen zien we nog een andere clustering:

- Middenin het dorp rondom de groene open ruimte liggen de (openbare) voorzieningen: scholen, De Voeg, de YMCA en het kantoor van Bredervoort. Dit zijn vaak grote gebouwen met collectieve buitenruimtes.
- Opvallend zijn verder de 'groene' voorzieningen zoals de werkplaats van de tuindienst, de cirkeltuinen, de tuintherapie, de begraafplaats en het zwembad die aan de oostelijke Ringweg zijn geconcentreerd. Daar is de landelijke sfeer zeer sterk aanwezig.

De ligging nabij groen én stedelijk gebied, in combinatie met het groene open karakter van De Glind is bijzonder en geeft De Glind een aantrekkelijk vestigingsklimaat. De beschreven sferen zijn wel herkenbaar in het dorp, maar niet zo sterk. Voor de verdere planvorming liggen de uitdagingen in het versterken van de herkenbaarheid van de verschillende sferen in het dorp, door middel van het gericht lokaliseren van nieuwe ontwikkelingen.

Gezinshuis

Agrarische bedrijven rondom de kern

De groene open centrumruimte

Concentratie van groene voorzieningen

3.6 Conclusies en uitgangspunten

De verkenningen laten zien dat er in en rondom De Glind veel activiteit is. Er zijn concrete initiatieven en plannen, maar die hebben nog weinig relatie met elkaar. De basis voor een succesvolle ontwikkeling van De Glind wordt juist gevormd door een sterke samenhang in ruimtelijk én sociaal opzicht, in De Glind en van De Glind met de omgeving. Dit kan door nieuwe (particuliere) initiatieven van wonen, zorg en landschap- en natuurontwikkeling actief te ondersteunen en in samenhang te ontwikkelen. Nieuwe initiatieven die nodig zijn om de leefbaarheid nu en in de toekomst op peil te houden krijgen een plaats die die samenhang ondersteunt. Door actief de ontwikkeling van De Glind ter hand te nemen kan het zich op gepaste wijze verder ontwikkelen, zodat het een modern jeugd zorgdorp wordt. Het streven is nadrukkelijk het dorp te ontwikkelen naar aard en schaal van De Glind. Grootschalige ingrijpende veranderingen zijn dus niet gewenst. De nieuwe ontwikkelingen zullen ondersteunend moeten zijn aan de zorgfunctie.

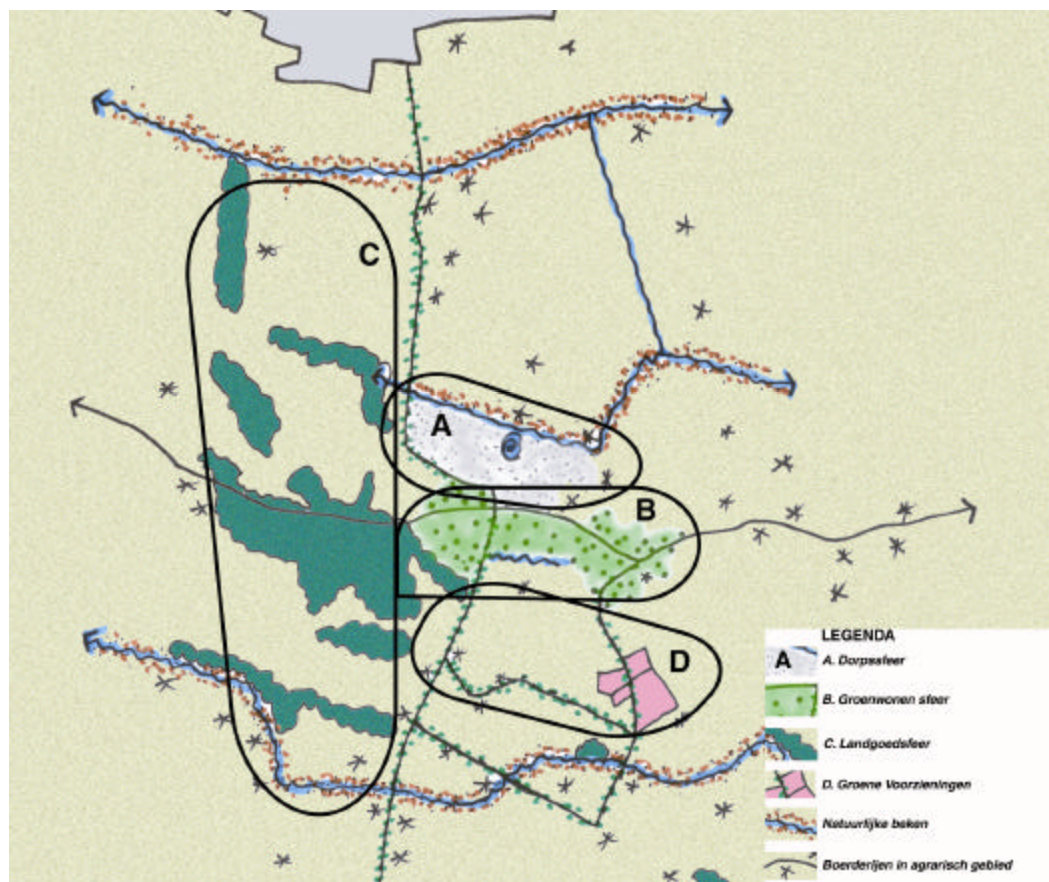
Naast de punten die bij de verkenningen zijn genoemd worden volgende uitgangspunten bij de planvorming voor De Glind gehanteerd:

- De Glind blijft een dorp waar kinderen ‘tussen wal en schip’ een veilige plek wordt geboden.
- Er wordt gestreefd naar uitbreiding van het aantal zorgbedden tot ca. 200 (recent waren dat er ca. 120) in verschillende vormen (gezinshuis, groepsaccommodatie, aanleunwoning, zorglandgoed, zorgboerderij) en voor verschillende doelgroepen (m.n. jeugd) als basis voor gemeenschappelijke voorzieningen. In principe worden deze vormen ontwikkeld in de vrijkomende panden. Wanneer deze niet beschikbaar zijn of niet passend kan gedacht worden aan nieuwbouw.
- Draagvlak vergroten voor de bestaande voorzieningen in het dorp door het mogelijk maken van groei van het aantal tijdelijke en vaste inwoners. Gestreefd wordt naar een evenwichtige groei van het aantal vaste bewoners t.o.v. het aantal zorgbedden. De doelgroepen zijn startende gezinnen, ouderparen, werknemers van zorginstellingen uit De Glind. Hiertoe worden nieuwe woonvormen ontwikkeld die de zorgfunctie ondersteunen.
- Beter benutten van de bestaande (groene) voorzieningen voor (nieuwe) zorg- en sociale functies. Door clustering van de groene voorzieningen tot een groen zorg-

werkcentrum worden deze herkenbaarder en efficiënter voor de verdere ontwikkeling van leerwerktrajecten en werkervaringsplaatsen.

- De sociale ontmoetingsfunctie van het dorpscentrum kan worden versterkt door de ontwikkeling van een duidelijkere centrumfunctie van de open ruimte en van De Voeg.

In het volgende hoofdstuk worden op basis van bovenstaande de ruimtelijke ontwikkelingskansen voor De Glind uitgewerkt.

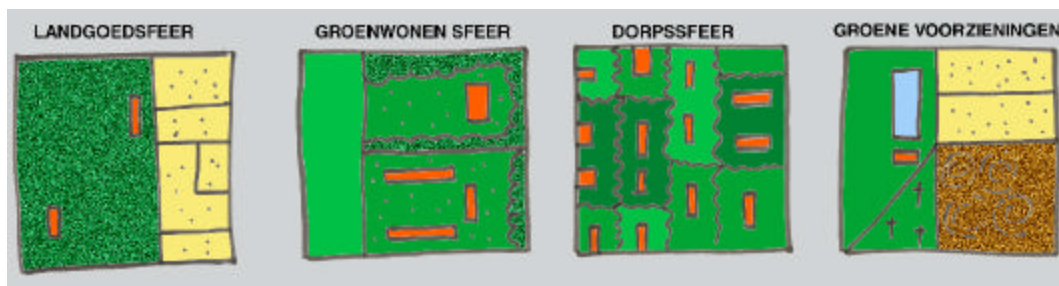

Ruimtelijke ontwikkelingskansen met daarin de vier sferen (globaal begrensd): A. Dorpsfeer, B. Groen wonensfeer, C. Landgoedsfeer, D. Groene voorzieningen

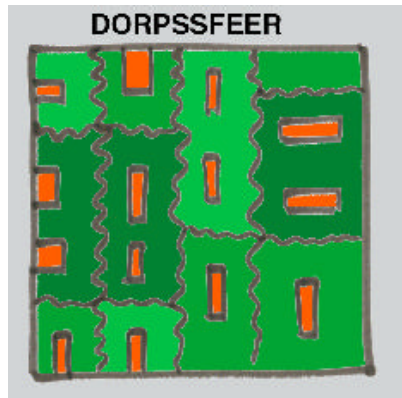
4 Ruimtelijke ontwikkelingskansen voor De Glind

In De Glind zijn op basis van de ruimtelijke en sociale functies vier sferen te onderscheiden (zie kaart ruimtelijke ontwikkelingskansen). Bij ieder van die sferen zijn er aanknopingspunten om nieuwe ontwikkelingen juist dáár te lokaliseren. Het geschetste beeld is geen eindbeeld, maar geeft aan waar bepaalde ontwikkelingen het beste een plek kunnen krijgen. De ontwikkeling zal geleidelijk of 'organisch' verlopen: wanneer nieuwe initiatieven zich aandienen krijgen deze een plek. Dat kan wel een periode van 10-15 jaar beslaan.

In de volgende paragrafen worden de vier sferen verder toegelicht.

De vier sferen schematisch weergegeven

4.1 Dorpssfeer

In het noordelijk deel van De Glind kan het bestaande dorp worden uitgebreid met nieuwe afwisselende en kleinschalige bebouwing, waardoor een passende afronding van de bestaande bebouwing wordt bereikt. In plaats van de scherpe overgang die is ontstaan door de vormgeving van de meest recente dorpsuitbreiding, kan weer een groene geleidelijke overgang worden gecreëerd met voor de Glind karakteristieke woningen. Het past bij De Glind om nieuwe experimentele woningen te ontwikkelen, die het groene karakter versterken. Dat kan bijvoorbeeld door een afwijkende verkaveling, wisselende dakvormen, geschakelde woningen, gebruik van hout en sterke wisselwerking met het groen. Bij de vormgeving van het buurtje zou bewust gebruik gemaakt kunnen worden van de zo karakteristieke zichtlijnen naar het buitengebied. Gestreefd wordt naar betaalbare woningen. Het is namelijk wenselijk dit woonmilieu vooral in te vullen voor werknemers en betrokkenen van nieuwe kleinschalige zorginitiatieven in het dorp.

(Bron: Groen Wonen-catalogus)

De nieuwe bebouwing kenmerkt zich onder meer door afwijkende verkaveling, gebruik van hout, afwijkende vormen en veel groen. (Bron: Groen wonen - excursie Denemarken)

(Bron: Groen Wonen-catalogus)

4.2 Groen wonensfeer

Langs de Postweg ligt een gebied met een groene en voorname uitstraling, dat De Glind het bijzondere karakter geeft. Deze sfeer kan worden uitgebreid met nieuwe woon-zorginitiatieven met een collectief karakter, zoals groepsaccommodaties of specifieke vormen van groepswoon. In eerste instantie wordt gedacht aan hergebruik van de panden (kantoren, gezinshuizen) die leeg komen. Niet altijd zijn deze echter geschikt voor een specifieke doelgroep, daarom kan nieuwbouw in een aantal gevallen wenselijk zijn. Op grote groene kavels kunnen grote panden met collectieve buitenruimten (tuinen) worden gerealiseerd. Voorbeelden van deze initiatieven zijn ouders met hulpbehoevende kinderen, groepen ouderen, of een complex begeleid wonen voor jongeren. De centrumfunctie kan worden versterkt door het open groene centrum van het dorp accentueren. Dat kan bijvoorbeeld door kunstprojecten in deze ruimte een plek te geven. De functie van De Voeg als ontmoetingsplek kan verder worden ontwikkeld, ook voor bijvoorbeeld dagjesmensen. Ook zijn er wellicht mogelijkheden om De Voeg als een 'Kulturhusfunctie' verder te ontwikkelen, waarin een bibliotheekfunctie, kinderopvang en zorgkantoor worden gecombineerd.

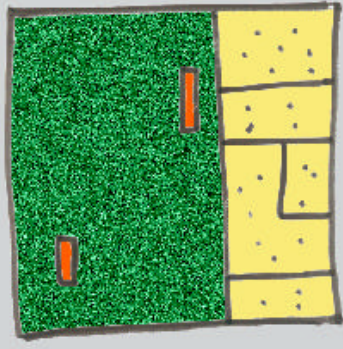

De groen wonensfeer heeft collectieve buitenruimten en grotere panden die bijvoorbeeld voor groepsbewoning geschikt zijn. (Bron: Groen wonen – excursie Denemarken)

De centrumfunctie kan meer beaccentueerd worden door een markant gebouw of kunstobject.

LANDGOEDSFEER

Ontwikkeling van een nieuw zorglandgoed biedt kansen voor natuurontwikkeling in de robuuste verbindingzone (Bron: Groen Wonen – excursie Denemarken)

4.3 Landgoedsfeer

De zone ten westen van De Glind, waar een aantal boscomplexen liggen, waar een robuuste ecologische verbindingzone is gepositioneerd en waar de Moorsterbeek deel van uitmaakt, leent zich uitstekend voor het ontwikkelen van nieuwe zorglandgoederen. Hierbij wordt een gebouw van formaat gerealiseerd in combinatie met 5 tot 10 hectare natuur. Zorginstellingen die bijvoorbeeld vanaf de Heuvelrug willen verhuizen, kunnen wellicht op deze mogelijkheid inspringen. De ontwikkeling van zorglandgoederen is kostbaar, maar voor de toekomst wellicht wel te onderzoeken. Voor het onderhoud van de groene omgeving van een dergelijk zorglandgoed zouden leerwerktrajecten kunnen worden ingezet. Op deze manier is niet alleen het landschap daarmee gediend maar ook draagvlak voor de voorzieningen en de werkgelegenheid in het dorp. Hierdoor wordt bovendien de recreatieve aantrekkelijkheid van De Glind vergroot. Meer bezoekers van buiten het dorp versterken de contacten tussen 'gewone' mensen en de opgevangen kinderen.

4.4 Groene voorzieningen

In de zone ten zuiden van de dorpsrand kunnen de groene voorzieningen geclusterd worden tot een groen zorg&werkcentrum of zorglandbouwlocatie. Zo ontstaat een bijzonder groen landschap waarin agrarische productie samenhangt met zorg, werktuinen, tuintherapie, zwembad, begraafplaats en eventueel een camping voor speciale doelgroepen. Op deze locatie kan ook plaats zijn voor kleinschalige milieuvriendelijke bedrijvigheid, zoals een meubelmaker of -restaurateur. Ook kan worden gedacht aan een 'boerderijwinkel' waar zelf geteelde en eigengemaakte producten worden verkocht als groente, bloemen en jams. Jongeren kunnen in het kader van een leerwerktraject de winkel runnen. Dit centrum vormt de uitvalsbasis voor de nieuwe leerwerktrajecten en werkervaringsplaatsen. Door deze plek in een recreatief routenetwerk op te nemen, kan het ook een pleisterplaats zijn voor recreanten. De Glind maakt hiermee deel uit van het recreatieve uitloopegebied van Leusden en Amersfoort.

De groene voorzieningen kunnen verder worden ontwikkeld waarbij bovendien leerwerkplaatsen kunnen worden gecreëerd. (Foto: H. Sas)

5 Uitvoeringsagenda en regie

5.1 Uitvoeringsagenda

In dit onderzoek zijn ideeën voor projecten naar voren gekomen, die in de komende jaren in De Glind mogelijk gerealiseerd kunnen worden. Deze zijn samengevat in de uitvoeringsagenda. De activiteiten voor de uitvoeringsagenda zijn te formuleren rondom drie hoofdthema's:

- ontwikkelingen die te maken hebben met de versterking van de woon-, werk en de zorgfunctie
- ontwikkelingen die te maken hebben met verbetering van natuur- en landschapswaarden
- ontwikkelingen die te maken hebben met de bevordering van de sociale samenhang.

In de uitvoeringsagenda zijn de projecten opgenomen die in dit project 'De Glind – waar jeugd én toekomst telt' zijn genoemd (deze zijn cursief weergegeven). Voor de projecten is aangegeven welke activiteiten er op de kortere termijn uitgevoerd kunnen worden (deze zijn ingesprongen weergegeven). Voor alle activiteiten geldt dat er een uitgebreider uitvoeringstraject moet worden opgesteld, als de belanghebbenden van de realisatie werk willen maken. Bij de projecten is aangegeven wie mogelijk betrokken actoren zijn en wie de mogelijke trekker is.

Bestuurlijke toets De Glind

Op 15 mei 2003 is in een zogenaamde bestuurlijke toets aan bestuurders van gemeenten, provincies, zorginstellingen, VVV's en andere belanghebbende organisaties gevraagd wat zij vonden van de ideeën zoals die tot dan toe in dit project waren ontwikkeld. Over het algemeen waren de reacties positief: men herkende de voorgestelde ruimtelijke ontwikkeling als een logische invulling. Veel van de aanwezigen waren enthousiast over de ideeën, maar tegelijkertijd was er twijfel over de haalbaarheid. Er werd veel nadruk gelegd op het feit dat er nu in De Glind concreet projecten van de grond zouden moeten komen. Er werd gesuggereerd om een stichting op te richten die zich primair gaat bezighouden met de ontwikkeling van De Glind. De gemeente Barneveld zou daarin, volgens de aanwezigen, een actieve rol moeten vervullen.

Sfeerimpressie Bestuurlijke toets (Foto: G. Kolkman)

Activiteiten uitvoeringsagenda	Potentiële betrokkenen, potentiële trekker (onderstreept)	Potentiële (mede)financieringsbron/ subsidieverstrekker
A. Ontwikkeling woon-, werk en zorgfunctie		
<i>Groen zorg&werk centrum oprichten</i>		
- Marktverkenning voor centrum i.r.t. vraag naar leerwerktrajecten/ zorg/ N&M educatie	- <u>Rudolphstichting</u> , zorgaanbieders, kinderboerderij, Folda, Gemeenten (Barneveld, Leusden),	
- Ruimtelijk concentreren van groene zorg&werk functies (verplaatsing kinderboerderij, voetbalvelden)	- <u>Rudolphstichting, gemeente Barneveld</u>	- Gemeente Barneveld
- Realiseren nieuwbouw beheerderwoning en activiteitenruimte	- <u>Rudolphstichting</u> , Folda	
<i>Afstemming tussen vraag en aanbod realiseren (1 loket)</i>		
- Samenwerking zorginstellingen intensiveren	- Zorgaanbieders uit De Glind	
- Financieringsstromen zorg geleiden (ontkokeren)	- <u>Provincie</u>	
<i>Starten leerwerktrajecten/ werkervaringsplaatsen/ dagbesteding</i>		
- Plaatsen uitbreiden i.r.t. ontwikkeling groen en zorgwonen	- Folda, kinderboerderij, Donnerschool, particulieren, Pactum, De Grift	
<i>Nieuwe individuele woonvormen realiseren</i>		
- Verkennen van de mogelijkheden om ruimte-voor-ruimte regeling in te zetten in De Glind voor afronding noordzijde dorp	- Reconstructiecommissie, gemeente, provincie	
- Realiseren woningen	- <u>Rudolphstichting</u> , i.s.m. projectontwikkelaar	- Verkoop/ verhuur woningen
<i>Realiseren collectieve woonprojecten</i>		
- Opstellen van 'programma van eisen' voor nieuwe doelgroepen i.r.t. dorp	- Regiegroep	
- Ontwikkelen van een 'woonpakket' voor nieuwe bewoners (bijv. incl. beheer door onderhoudsdienst, bijdrage aan voorzieningen)	- Rudolphstichting	
- Ondersteunen van nieuwe doelgroepen bij realisatie woonprojecten	- Rudolphstichting	
- Hergebruik van bestaande panden onderzoeken	- Rudolphstichting	
- Samenwerking met 's Heerenloo uitwerken	- 's Heerenloo, Rudolphstichting	
- Realiseren De wijde mantel	- <u>De Wijde Mantel</u> , gemeente Barneveld, Rudolphstichting	- Innovatieprogramma wonen en zorg, private partijen
- Realiseren collectieve woonprojecten	- Rudolphstichting, private partijen, gemeente, zorgaanbieders	
<i>Realiseren zorglandgoed</i>		
- Marktverkenning uitvoeren voor zorglandgoed	- Projectontwikkelaar, zorginstelling, Rudolphstichting	
- Realiseren zorglandgoed	- Reconstructiecommissie, provincie Gelderland/ Utrecht, <u>projectontwikkelaar/ private partij</u>	- Reconstructie, regeling nieuwe landgoederen (extra middelen Publiek-private samenwerking)

Activiteiten uitvoeringsagenda	Potentiële betrokkenen, potentiële trekker (onderstreept)	Potentiële (mede)financieringsbron/ subsidieverstrekker
B. Verbetering natuur- en landschapswaarden		
<i>Landschapontwikkeling i.r.t. nieuwe zorglandgoederen</i>		
- Leerwerktrajecten inzetten voor landschapontwikkeling en - onderhoud	- Folda, zorgaanbieders, Rudolphstichting, DLG	- Reconstructie
<i>Robuuste verbindingzone realiseren</i>		
- Aanleg realiseren door gebruik te maken van leerwerktrajecten	- Folda, zorgaanbieders, Rudolphstichting, DLG	- Reconstructie (realiseren robuuste verbinding)
<i>Natuurontwikkeling Moorsterbeek realiseren</i>		
- Aanleg te realiseren door gebruik te maken van leerwerktrajecten	- Folda, zorgaanbieders, Rudolphstichting, Waterschap	- Reconstructie
C. Versterken sociale samenhang		
<i>Ontwikkeling recreatieve activiteiten</i>		
- Realiseren recreatieve fietsroutes door het dorp (Gekoppeld aan culturele activiteiten, aansluiting bij activiteiten SVGV)	- <u>Dorpsbelangenvereniging</u> , VVV, Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei	- VVV, ANWB, SVGV, Reconstructie (verbinden recreatieve routestructuren)
- Camping voor speciale doelgroepen realiseren	- Rudolphstichting	
<i>Ontmoetingsplaatsen behouden</i>		
- Zwembad open houden	- <u>Dorpsbelangenvereniging</u> , Bredervoort, Rudolphstichting, gebruikers	
- De Voeg omvormen richting 'kulturhusfunctie'		
<i>Ontmoetingsmomenten creëren</i>		
- Culturele dorpsactiviteiten organiseren	- Dorpsbelangenvereniging	
<i>Versterken herkenbaarheid dorpskern</i>		
- Kinderkunst project in centrumruimte	- Rudolphstichting, Dorpsbelangenvereniging, Bredervoort	
- Herkenbaarheid van De Voeg in dorpskernfunctie versterken	- Rudolphstichting	
- Herinrichting centrale dorpsruimte	- Gemeente Barneveld, Dorpsbelangenvereniging	

5.2 Regie

Zoals in het voorgaande al naar voren is gebracht, is het behoud van de samenhang één van de belangrijkste aandachtspunten voor de toekomstige ontwikkelingen in De Glind. De Glind heeft iets ‘in de aanbieding’ zo blijkt uit de belangstelling die er nu al is van initiatiefnemers van elders en uit de reacties tijdens de bestuurlijke toets. In de ruimtelijke schets is het kader neergelegd waarbinnen nieuwe ontwikkelingen ruimtelijk gepositioneerd zouden kunnen worden. Dit kader biedt echter geen handvatten over de bijdrage van een nieuw initiatief voor de versterking van de sociale samenhang. Daar ligt een taak voor de gezamenlijke belanghebbenden uit het dorp.

De verdere ontwikkeling van De Glind als modern jeugdorp zal een organisch verloop hebben: als projecten zich aandienen zullen ze beoordeeld worden en een plek krijgen in het dorp. Het is niet waarschijnlijk dat zich grootschalige, ingrijpende veranderingen zullen voordoen. Net als de ontwikkeling in het (recente) verleden zullen de nieuwe ontwikkelingen geleidelijk vorm krijgen in het dorp. Al naar gelang een meer of minder actieve inzet van ‘het dorp’ zal het tempo van de nieuwe ontwikkelingen hoger of lager liggen. Een pro-actieve houding biedt ook mogelijkheden sterker sturing of uitvoering te geven aan de eigen wensen.

Verschillende regievormen

De vraag rondom de regie in De Glind heeft betrekking op twee zaken namelijk:

- de regie over de uitvoering van projectideeën gericht op de actieve toekomstontwikkeling van het dorp;
- de communicatie binnen het dorp en tussen het dorp en bijvoorbeeld de gemeenten in de vorm van een regulier overleg.

Er zijn verschillende vormen mogelijk waarin in de Glind regie kan worden gevoerd. Een aantal varianten die tijdens dit project naar voren zijn gekomen, worden hieronder opgesomd:

1. *Overleggroep*

Een groep met vertegenwoordigers van alle belanghebbende organisaties en bewoners die elkaar met enige regelmaat bijpraten over ontwikkelingen. Zij ondernemen onafhankelijk van elkaar acties en activiteiten. Van regie is feitelijk geen sprake.

2. *Regiegroep*

De huidige regiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van bewoners en organisaties in De Glind. Zij richt zich voornamelijk op het uitwisselen van informatie aan elkaar. Iedere organisatie onderneemt zelf activiteiten gericht op het dichterbij brengen van de eigen doelstellingen.

3. *Dorpsraad*

Een groep actieve bewoners en belanghebbenden uit De Glind organiseert zich rondom het gemeenschappelijk doel om actief sturing te geven aan de ontwikkeling van het dorp. Voert overleg met nieuwe initiatiefnemers en organisaties die een rol kunnen spelen in de toekomstontwikkeling (zoals gemeente, provincie, subsidieverstrekkers).

4. *Dorpsraad met ambtelijke ondersteuning*

Dit is vergelijkbaar met de dorpsraad zoals hierboven omschreven, maar deze groep wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris van de gemeente (of provincie).

5. *Ontwikkelingsbureau*

Het ontwikkelingsbureau maakt deel uit van een geformaliseerde projectorganisatie waarin belanghebbende organisaties zijn verenigd rondom de gemeenschappelijke doelstelling gericht op een actieve ontwikkeling van De Glind. Belanghebbende organisaties dragen ook financieel bij aan het ontwikkelingsbureau.

Om de toekomstige ontwikkeling van De Glind actief invulling te geven zijn een dorpsraad (met ambtelijke ondersteuning) of een ontwikkelingsbureau de meest geschikte vormen. De dorpsraad met ambtelijke ondersteuning vraagt naast actieve inzet van organisaties ook een actieve inzet van bewoners om nieuwe ontwikkelingen van de grond te krijgen. Dat is een rol die niet vanzelfsprekend is voor dorpsbewoners. Het opzetten van een ontwikkelingsbureau is de meest vergaande vorm, waarbij vooral de organisaties uit De Glind een actieve rol spelen en de bewoners minder.

Om de communicatie binnen het dorp en als dorp met de gemeente te organiseren kunnen de overleggroep en de regiegroep worden gebruikt. Omdat een ontwikkelingsbureau voor De Glind de meeste mogelijkheden biedt om zelf actief de gewenste richting te ontwikkelen, is deze optie hieronder verder uitgewerkt.

Een ontwikkelingsbureau De Glind

Een deel van de ideeën die in de uitvoeringsagenda zijn geschetst zal worden gerealiseerd zonder dat daar heel veel extra energie aan hoeft te worden besteed. In een dergelijk geval zal het vaak gaan om een ontwikkeling die past binnen het bestaande gemeentelijke beleid, is er financiering voor en is er een partij die zelf de uitvoering kan coördineren. Een aantal van de ideeën die op de uitvoeringsagenda staan zijn echter ideeën met een sectoroverschrijdend karakter, bijvoorbeeld tussen zorg en wonen of tussen werken, zorg en groene ruimte. Het zijn projecten die de belangen van meerdere partijen kunnen dienen, maar die niet vanzelf van de grond zullen komen. Om die ontwikkelingen toch te kunnen realiseren is het van belang een onafhankelijke organisatie op te richten die hiermee aan de slag gaat. In het onderstaande is een beeld geschetst van hoe die organisatie eruit zou kunnen zien.

De **belanghebbende organisaties** in De Glind gaan met elkaar een samenwerkings-overeenkomst aan (mogelijk als stichting of met convenant) waarin zij de intentie uitspreken met elkaar de toekomstige ontwikkeling van De Glind actief ter hand te nemen. Dit kunnen organisaties zijn die al in De Glind actief zijn, of organisaties die daar in de nabije toekomst een serieuze rol willen spelen (zorginstellingen, woningbouwvereniging, gemeente, provincie, et cetera). Van iedere belanghebbende organisatie wordt een vertegenwoordiger afgevaardigd voor de **stuurgroep**, die het uitvoeringsbureau aanstuurt. Deze stuurgroep komt ongeveer 1 keer per 2-3 maanden bij elkaar.

Het **uitvoeringsbureau** is een kleine, onafhankelijke organisatie (max. 1 fte) die zich bezig houdt met de regie rondom nieuwe (in het bijzonder de sectoroverstijgende) projecten in De Glind. Het bureau draagt zorg voor het procesmanagement (sturing, begeleiding, initiëren, coördineren, et cetera). Het bureau treedt op als belangenbehartiger voor alle belanghebbenden naar derden, zoals overheden en subsidieverstrekkers. Het uitvoeringsbureau werkt aan een aantal **uitvoeringsthema's**,

bijvoorbeeld wonen& zorg of groene ruimte, zorg & werk, waarbinnen de concrete projecten vallen.

Deze structuur vormt de kern van het ontwikkelingsbureau. Daarnaast kunnen nog een adviesgroep en een raad van aanbeveling worden ingesteld.

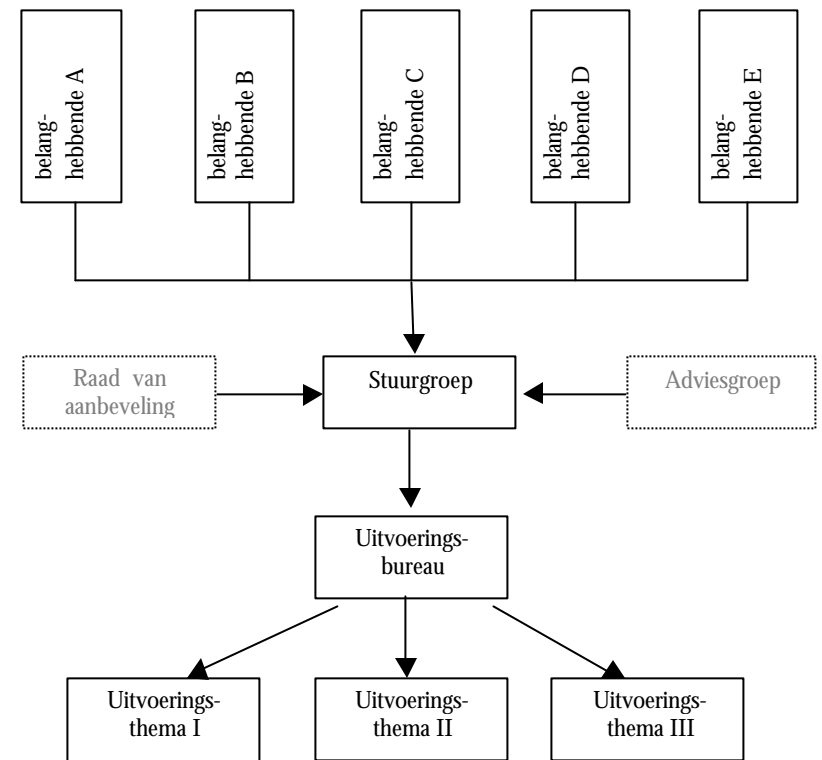
De stuurgroep kan zich laten bijstaan door mensen uit de **adviesgroep**. Dat zijn mensen met veel kennis en ervaring in een bepaalde sector of van een bepaald onderwerp. Zij treden op als een soort programmamanager (brengen de juiste mensen bij elkaar, zorgen voor inhoudelijke onderbouwing, bewaken de kwaliteit van de projecten, onderzoek haalbaarheid).

De **Raad van Aanbeveling** bestaat uit een aantal prominente personen die hun advies kunnen uitbrengen en meedenken over de planontwikkeling, maar die als voornaamste taak hebben de promotie van de nieuwe ontwikkelingen in De Glind.

De financiering van het projectbureau gebeurt door de belanghebbende organisaties, waarbij naar rato wordt bijgedragen. De eerste 2 jaar van het bureau zal voor-gefinancierd moeten worden, daarna zal het bureau haar eigen financiering via de projecten en via subsidies moeten binnenhalen.

5.3 Stappen op korte termijn

Op korte termijn zal in De Glind onder de potentiële belanghebbenden de animo om een samenwerkingsovereenkomst te sluiten moeten worden verkend. Dan zal er ook duidelijkheid moeten zijn over de financiering van de eerste 2 jaar. Als de samenwerkingsovereenkomst er is, kan het uitvoeringsbureau worden opgezet. De stuurgroep zal een keuze moeten maken uit de vele thema's van de uitvoeringsagenda. Het verdient aanbeveling te starten met één project dat snel tot daadwerkelijke uitvoering komt. Daarmee kan De Glind laten zien dat er werkelijk iets gebeurt, waardoor anderen (potentiële doelgroepen en financiers) enthousiast worden en actief willen meewerken. Naast dit concrete werk zullen vooral de leden van de Raad van Aanbeveling zich actief moeten inzetten voor het bekend maken van de activiteiten

van De Glind in verschillende bestuurlijke kringen met het oog op de realisatie van de plannen op de langere termijn.

Wanneer het niet zou lukken een ontwikkelingsbureau in de hierboven geschetste vorm op te richten, dan verdient het aanbeveling om de dorpsraad met ambtelijke ondersteuning op te zetten.

Op zeer korte termijn verdient het aanbeveling de regiegroep te laten voortbestaan, totdat nieuwe structuren blijken deze vorm van overleg overbodig te maken.

Literatuur

Bodewes, Jo-anne, 2003 (in voorbereiding). Intern rapport Alterra.

Dam, R.I. van, S. Lüdtke, I.E. Salverda, 2002. Twee handen vol trends – een verkenning naar trends in de samenleving. Wageningen. Alterra-rapport 623.

Jonge, J.M. de, 2001. Zorgzaam groen wonen. Een verkenning van kansen voor het combineren van wonen, zorg en groen. Wageningen. Alterra-rapport 133.

Kramer, B. en M. Claessens, 2002. Groeikansen voor zorgboerderijen. Een onderzoek naar dagbesteding op zorgboerderijen, uitgevoerd in opdracht van het Landelijk Steunpunt Landbouw & Zorg. Reinoud Adviesgroep.

Muijlwijk, drs. W.H., 2002. Visie op De Glind: 2002-2005. Een oriëntatie op de toekomst van De Glind. Atrivé, Zeist.

Nijland, Klaske, 2002. De Glind in de toekomst! Wetenschapswinkel Wageningen UR, rapport 183.

Oomen, Ellen, Jan Hassink en Gerard Kolkman, 2002. Provinciaal Beleid landbouw en zorg in Noord-Brabant na 2002. Wageningen.

Reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht – Oost, 2002. Van wet naar werkelijkheid. Voorontwerp reconstructieplan/ MER 1. Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Barneveld.

Stichting Het Utrechts Landschap, 2001. Hart van de heuvelrug. De Bilt.

